

A 2019/2020. tanévi

Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZERB NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGÉRTÉSI FELADATLAP

Munkaidő: 60 perc

Elérhető pontszám: 30 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve:oszt.:

Az iskola neve:

.....

Az iskola címe:irsz.város

.....utca.....hsz.

Iskolai pontszám: Bizottsági pontszám:

Javító tanár aláírása: Felüljavítók aláírása:

.....

Erre az oldalra ne írjon!

Прочитајте пажљиво текстове, па одговорите на питања.

Трећи век и трећи миленијум свога живота Његош започиње у новом образу као Свети Петар II Петровић Његош. Троструки владалац и небесник, као владика, као владар, као песник, трећи пут се рађа исписујући трећи лист свог житија у надвременом летопису вечности. Два века трајала је његова свенародна канонизација док се трнов венац преобразио у ореол. Графит који је ових дана освануо на зидовима Београда „Благо томе ко два века живи“ наговешћује да ће онај ко живи два века живети док је света и века. Никад млад и никад дете, из века у век, изнова ће се рађати и у новом лику излазити на нов видик.

Два века је прошло док се почело увиђати да је Његош стигао из далеке будућности и да његова реч припада вечној садашњости. По оној јеванђелској: „Ко се хвата плуга и гледа унатраг није погодан за царство небеско“, ни Његоша нећемо досегнути, ни срести, ни одгонетнути гледајући уназад, већ једино идући му у сусрет, гледајући унапред, у будућа времена. Ванвремено, аутентично уметничко дело само је оно у којем сваки нараштај открива и себе и нешто ново. (...)

Пустињак цетињски није бежао у пустињу нити се морао одрицати света. У пустињи се родио, у пустињи живео и певао, у пустињи слушао само свој глас – глас каменштака. У уском поднебљу у којем је прогледао, небо му је било једини прозор у свет, једини екран за који је знао и једини скајп преко кога се гледао и разговарао са звездама. Зато је прво запевао небу и завапио:

„Пустите ме да виђу небеса

Која сте ми собом заступили!“

Микеланђело је своје ремек-дело под сводом Сикстинске капеле сликао пет година сопственом брадом, окренут небесима и главом забаченом уназад и наизврат. Његош није пет година него целог живота био окренут небесима с којих није ни силазио, а само „за четири неђеље часнога и великога поста, не пуштајући никога к себи“ испевао је *Лучу микрокозма*.

Исплео је три венца – један васионски и два горска, а сва три чине један јединствени и непоновљиви. *Луча микрокозма* је небески, у којем песникова душа путује космосом у пратњи архангела Гаврила, а *Вијенац* и *Шћепан Мали* земаљски венац.

(Матија Бећковић: Благо томе ко два века живи – живеће док је света и века, одломак)

Можда нико није показао да боље схваћа Његошеве намере и морално порекло свих његових настојања као Алипаша Сточевић, умни и несрећни везир, кад је рекао о владици ову просту и дубоку истину: „А бога ми мога и дина, то је онај прави српски бан од Косова“. (...)

Са овим прологом Његошева драма почиње стварно на Лучиндан, 18. октобра по старом, 1830. године. Уочи тог дана умро је владика Петар I Свети. После 48 година мучне владавине искључиво ауторитетом своје светачке личности, он је, у тестаменту који је диктирао у перо нашем земљаку Сими Милутиновићу, саопштио главарима и народу, „да је наименовао за свога наследника, црквеног поглавара и земље господара, свог синовца Рада Томова, кога препоруча Богу, руском цару и свому народу црногорском и брдском“. То је био исти онај Раде Томов за кога је Петар I пре више година казао пророчанске речи: „Ово дијете, ако узживи, биће одличан јунак и паметан човјек“. На младићу је било не само пророчанство него и као нарочито одређење промисли. Стицај прилика био је такав да је он изабран за наследника, иако је био најмлађи син најмлађег од тројице браће Петра I.

Раде Томов који је имао тада 19, по некима само 17 година, отргнут је одједном од шетњи и поетских дискусија са својим оригиналним учитељем, Симом Милутиновићем Сарајлијом и доведен у манастир. Лик архиђакона Петра у Шћепану Малом може да

послужи потпуно као портрет Рада Томова у томе пресудном тренутку. Тај необични младић жива духа и ретке физичке лепоте, за главу виши од највишег Црногорца, нашао се пред мртвим телом Петра I, које је, сасушено постом, бригама и мукама, већ тада личило на свештене мошти. У то сиво октобарско јутро, са сивим стенама и сивим небом као позадином, оцртавао се у једном призору пуном горштакче простоте и свечане величине, као у некој симболичној радњи, будући живот Рада Томова. Острошки архимандрит Јосиф закалуђерио је ту на лицу места младог Рада, у присуству 60 свештеника, „обукавши га у црне мантије преминулог митрополита и давши му у калуђерству име Петар“. Тада „пред свијем народом први приступи младоме господару стари острошки архимандрит и пољуби га у руку, а за њим сви остали главари“. Народ је непрестано клицао и пуцао из пушака.

Од тога тренутка у томе премладом кнезу, који ће се убрзо показати као богодан песник и уман владалац, одиграваће се низ трагичних сукоба који ће огорчати и прекинути његов живот, али изоштрили његову мисао и подићи његов дух до висина до којих се издижу само највиши и најбољи духови света.

Као на некој модерној позорници, у Његошу почињу да се одигравају истовремено и упоредно неколико трагичних сукоба које му доноси његов троструки позив: владике, владоца и песника. Сваки од та три позива носио је у себи своје тешкоће, а сва три су се опет међусобно сударала и кршила и стварала тако нове противречности и сукобе у унутрашњем и спољњем животу Његошевом.

(И. Андрић: Његош као трагични јунак косовске приче, одломак)

1. У којем књижевно-уметничком правцу је стварао П. П. Његош? Које су основне карактеристике тог стилског правца?

4 бода

2. Допуните табелу насловима Његошевих дела.

Наслов дела	Лик из дела
	Архиђакон Петар
	Вук Мандушић
	Архангел Гаврило
	Владика Данило

4 бода

3. Због чега је Петар I одредио Његоша за свог наследника?

2 бода

4. Којом би се реченицом могла исказати суштина уметности? Заокружите слово поред тачног одговора.

- а) „Никад млад и никад дете, из века у век, изнова ће се рађати и у новом лику излазити на нов видик.“
- б) „Благо томе ко два века живи наговешћује да ће онај ко живи два века живети док је света и века.“
- в) „Ванвремено, аутентично уметничко дело само је оно у којем сваки нараштај открива и себе и нешто ново“.

1 бод

5. Ко је био Сима Милутиновић Сарајлија?

2 бода

6. Определите се за један од понуђених одговора у вези наведене изјаве и кратко образложите свој одговор (2-3 аргумента).

Његошев песнички таленат је био ограничен звањем владике и владара Црне Горе.

- а) У потпуности се слажем.
- б) Не слажем се сасвим.
- в) Уопште се не слажем.

3 бода

7. Због чега М. Бећковић, аутор првог текста, сматра Његоша пустињаком?

2 бода

8. Којом творбом су настале наведене речи?

Троструки: _____

Владар: _____

Летопис: _____

Зидови: _____

Живети: _____

Излазити: _____

Свенародни: _____

4 бода

9. За који град НИЈЕ био везан Његош? Подвуците тачан одговор.

Венеција, Милано, Беч, Москва

1 бод

10. Два књижевника, песник Матија Бећковић и писац Иво Андрић посветили су се у својим текстовима трећем књижевнику, П. П. Његошу. У чему се разликују два поетска текста?

3 бода

11. Одредите врсте сложених реченица.

а) Пустињак цетињски није бежао у пустињу нити се морао одрицати света.

б) Ово дијете, ако узживи, биће одличан јунак и паметан човјек.

в) Народ је непрестано клицао и пуцао из пушака.

г) Ко се хвата плуга и гледа унатраг није погодан за царство небеско.

4 бода

Укупно 30 бодова

A 2019/2020. tanévi

Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

SZERB NYELV ÉS IRODALOM

SZÖVEGALKOTÁSI FELADATLAP

Munkaidő: 180 perc

Elérhető pontszám: 70 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapra rá kell írni a borító tetején található kódszámot! Más jelzés, például a versenyző vagy az iskola neve, bélyegzője nem szerepelhet a feladatlapokon.

A szövegalkotási feladatok megoldásához íróeszközön kívül **szöveggyűjtemény** és **egynyelvű szótár** használható!

A szövegalkotási feladatlapot a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

Kódszám:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:
.....

Az iskola címe: irsz. város

..... utca..... hsz.

Bizottsági pontszám: **Javítók aláírása:**

Pótlapok száma:

Erre az oldalra ne írjon!

I

АНАЛИЗА КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА

Иво Андрић у свом делу *Ex Ponto* искрено приказује разна расположења у фрагментима сећања који се мешају са утисцима садашњости. Представите у којим околностима је настало ово Андрићево дело. Групишите његове записе у мотивске циклусе и опишите пишчев доживљај света.

(50 бодова)

Иво Андрић: Ex Ponto

„Је ли вам се икад догодило да вам узму све – а шта се човјеку не може узети? – и да вам на душу положи тешку одурну руку и да вам узму радост и ведрину слободна духа: и саму срчаност која остаје као последњи очајни дар судбине, да вам узму и да учине од вас нијемо презаво ропче?

Разнолики су и многи болови који задешавају људе на овој земљи, гдје се „љепшом душом дубље јеца“, али ког је један само од ових истинских болова задесио, брат је мој и пријатељ!

Свима, широм цијелог свијета, који су страдали и страдају ради душе и њених великих захтјева, посвећујем ове странице, које сам некоћ писао само за себе, а данас их шаљем свој браћи својој у болу и нади.

О гдје је она мукла ријеч, тиха, неразумљива, добра ријеч, што свијетли у мраку као мали, мали огањ који се никад не гаси?

Гдје је ријеч утјехе?

Јуче и синоћ и јутрос још сам је знао, зашто се не јави сада у мени, сад, кад ми је горко тешко, зашто не сине као огањ, трептаве звијезде, као весели сјај ока?

Како, као сам је могао заборавити?

Жене, ја не знам коме сте ви биле блага киша јутарња, али у наш живот улазите као плјусци ношени вихорима. Преко ваших бијелих тјелеса пјени се бучно живот наш, зауставља се у вирове и пада стрмоглавце.

Ту мудрост није лијек, ни старост не помаже, и кад све умукне, ваш је глас још у билу крви моје.

Епилог

Много самујеш и дуго ћутиш, сине мој, затрављен си сновима, изморен путевима духа. Лик ти је погнут и лице блиједо, дубоко спуштене вјеђе и глас као шкрипа тамничких врата. Изиђи у љетњи дан, сине мој!

- Шта си видио у љетњи дан, сине мој?
- Видио сам да је земља јака и небо вјечно, а човјек слаб и кратковјек.
- Шта си видио, сине мој, у љетњи дан?
- Видио сам да је љубав кратка, а глад вјечна.
- Шта си видио, сине мој, у љетњи дан?
- Видио сам да је овај живот ствар мучна, која се састоји од неправилне измјене гријеха и несреће, да живјети значи слагати варку на варку.
- Хоћеш да усниш, сине мој?
- Не, оче, идем да *живим*.

